

Θεσσαλονίκη, 30.10.2023

Αριθμ. Πρωτ.: 29973

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ
ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π/ΘΜΙΑΣ &
Δ/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ταχυδρομική Κατσιμίδα 74Α
Διεύθυνση: 546 38 Θεσσαλονίκη

Πληροφορίες: Σ. Καρολίδου
Τηλέφωνο: 2310 954157

Ηλεκτρ. ταχυδρ.: se@dipe-a.thess.sch.gr

Ηλεκτρ. Ταχυδρ. [symkeae-peathess2@dipe-](mailto:symkeae-peathess2@dipe-a.thess.sch.gr)
Συμβούλου ΕΑΕΕ: a.thess.sch.gr

ΠΡΟΣ: Σχολικές Μονάδες Γενικής και
Ειδικής Αγωγής Πρωτοβάθμιας
και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
Ανατολικής Θεσσαλονίκης και
Κιλκίς [δια των αντίστοιχων ΔΙΠΕ
και ΔΙΔΕ]
**Παιδαγωγικής και Επιστημονικής
Ευθύνης Σ.Ε.Α.Ε.Ε Σωτηρίας
Καρολίδου**

ΚΟΙΝ.: [1] Περιφερειακή Δ/ση Π.Ε. &
Δ.Ε. Κεντρικής Μακεδονίας
[2] ΔΙΔΕ Ανατολικής
Θεσσαλονίκης-Υπόψη Δ/ντριας
Εκπ/σης
[3] ΔΙΔΕ Κιλκίς-Υπόψη Δ/ντριας
Εκπ/σης
[4] ΔΙΠΕ Κιλκίς-Υπόψη Δ/ντή
Εκπ/σης
[5] 1° ΚΕΔΑΣΥ Α' Θεσσαλονίκης
[6] 2° ΚΕΔΑΣΥ Α' Θεσσαλονίκης
[7] ΚΕΔΑΣΥ Κιλκίς

**Θέμα: «Οργάνωση και Λειτουργία της Παράλληλης Στήριξης στις Σχολικές Μονάδες
Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης για το σχολικό έτος 2023-2024»**

Σχετ.: (α) Ν.4823/ΦΕΚ Α 136/3.8.2021, άρθρο 10, παρ. 3/ άρθρο 11/ άρθρο 17, παρ.1, περ. γ/ άρθρο 17, παρ. 3,
περ. β/ άρθρο 17, παρ. 5, περ. β, δ/ άρθρο 17, παρ.6 & παρ. 12/ άρθρο 53/ άρθρο 54 «Αναβάθμιση του
σχολείου, ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών και άλλες διατάξεις»
(β) Υ.Α. Αριθμ. Φ.351.1/295/88482/Ε3/ΦΕΚ5013/9.8.2023 «Τροποποίηση της υπό στοιχεία
Φ.351.1/150/33121/Ε3/22.3.2023 απόφασης: «Κατανομή στις θέσεις των Συμβούλων Εκπαίδευσης της
επιστημονικής ευθύνης του συνόλου ή ενοτήτων σχολικών μονάδων μίας ή περισσότερων Διευθύνσεων
Εκπαίδευσης» (Β' 1964)»
(γ) Απόφαση με αρ. Πρωτ.: 16743/28.8.2023 της Περ/κής Δ/σης Α/θμιας και Β/θμιας Εκπ/σης Κ.
Μακεδονίας με θέμα: «Τροποποίηση της με αριθμ. Πρωτ. 11445/24.5.2023 Απόφασης με θέμα: 'Ανάθεση
παιδαγωγικής ευθύνης σχολικών μονάδων σε Συμβούλους Ειδικής Αγωγής και Ενταξιακής Εκπ/σης με
έδρα τη Δ/ση Π.Ε. Ανατολικής Θεσσαλονίκης»
(δ) Εγκύκλιος του ΥΠΑΙΘΑ με αρ. πρωτ. 93506/Δ3/25.8.2023 «Διευκρινιστικές οδηγίες του ν. 3699/2008
(Α' 199) σχετικά με την παράλληλη στήριξη-συνεκπαίδευση»
(ε) Υ.Α. 27922/Γ6/ΦΕΚ 449/3.4.2007 «Καθορισμός των ιδιαίτερων καθηκόντων και αρμοδιοτήτων. α) Του
εκπαιδευτικού προσωπικού, που υπηρετεί σε σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής (ΣΜΕΑ) της πρωτοβάθμιας
και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ειδικά σχολεία, τμήματα ένταξης), και σε προγράμματα ειδικής αγωγής
(παράλληλη στήριξη και παροχή διδασκαλίας στο σπίτι). ...»
(ζ) Υ.Α. 48275/Δ3/2019/ΦΕΚ 1088/Β/2-4-2019. Τροποποίηση της Υ.Α. 27922/Γ6/ΦΕΚ 449/3.4.2007
(παρ.11, 12, 13, 14, 15)
(η) Εγκύκλιος του ΥΠΑΙΘ με Αριθμ. πρωτ. Φ.6/ 48378 /Δ1/28-4-2023 «Ενέργειες προγραμματισμού του

εκπαιδευτικού έργου των Δημοτικών Σχολείων για το σχολικό έτος 2023-2024- ...» [5. Αντισταθμιστικοί-Υποστηρικτικοί Θεσμοί]

(θ) Αρ. Πρωτ.: 14051/23.5.2023 «Ενδοσχολικές και Προαγωγικές Εξετάσεις 2022-2023 μαθητών/τριών με Αναπηρία ή και Ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες/Ειδική Μαθησιακή Δυσκολία» (Δ/νση Α΄ Θμιας Εκπ/σης Ανατολικής Θεσ/νίκης -Σύμβουλος Ειδικής Αγωγής και Ενταξιακής Εκπαίδευσης Σ. Καρολίδου)

(ι) Ν. 5029 /ΦΕΚ Α 55/10.3.2023, άρθρο 50 «Συγκρότηση της Ειδικής Διαγνωστικής Επιτροπής Αξιολόγησης Τροποποίηση παρ. 6 άρθρου 5 ν. 3699/2008»

(ια) Ν. 4997/ΦΕΚ Α 219/25.11.2022, άρθρο 60, παρ. 1 «Διαπίστωση αναπηρίας και ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών μαθητών Τροποποίηση παρ. 1, 2 και 8 άρθρου 4 και παρ. 5 άρθρου 5 ν. 3699/2008»

(ιβ) Υ.Α. 134960 /Δ3/ΦΕΚ 5009/27.10.2021 «Ενιαίος κανονισμός λειτουργίας των Σχολικών Δικτύων Εκπαιδευτικής Υποστήριξης (Σ.Δ.Ε.Υ.) και των Επιτροπών Διεπιστημονικής Υποστήριξης (Ε.Δ.Υ.) των σχολικών μονάδων της γενικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης και καθορισμός των ιδιαίτερων καθηκόντων των μελών αυτών»

(ιγ) Ν. 4547/ΦΕΚ 102/12.6.2018, άρθρο 7 & άρθρο 51 «Αναδιοργάνωση των δομών υποστήριξης της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις»

(ιδ) Προεδρικό Διάταγμα 126/2016 - ΦΕΚ 211/Β/11-11-2016 «Περί σχολικού και διδακτικού έτους και της αξιολόγησης των μαθητών του Γυμνασίου»

(ιε) Υ.Α. 17812/Γ6/ΦΕΚ 315/Β/12-2-2014, άρθρο 4 «Νόμιμη σύσταση των ΕΔΕΑΥ και καθορισμός των ιδιαίτερων καθηκόντων των μελών και συντονιστών αυτών»

(ιζ) Ν. 4115/2013/ΦΕΚ 24/Α/30-1-2013, άρθρο 39, παρ. 4 «Θέματα πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης»

(ιη) Ν. 3966 ΦΕΚ Α 118/24.5.2011, άρθρο 56, παρ. 2, περ. α Θέματα Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (Ε.Α.Ε.)

(ιθ) Ν. 3699/ΦΕΚ Α 199/2.10.2008, άρθρο 1, παρ./άρθρο 2, παρ. 1-6/ άρθρο 4/ άρθρο 5/άρθρο 6, παρ. 1/άρθρο 7/άρθρο 16 «Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση ατόμων με αναπηρία ή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες»

(κ) Εγκύκλιος Γ6/15894/14-02-2006 ΥΠ.Ε.Π.Θ. «Φάκελοι Ατομικών Στοιχείων»

(κα) Υ.Α. Γ6/102357/01-10-2002 ΥΠ.Ε.Π.Θ. ΦΕΚ 1319/τ. Β΄ «Ένταξη, φοίτηση και αποφοίτηση των ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες σε όλους τους τύπους των σχολείων Ειδικής Αγωγής και τα Τμήματα Ένταξης»

(κβ) Ν. 2817/ΦΕΚ 78/τ. Α7/14-3-2000, άρθρο 1, παρ. 11, περ. α «Εκπαίδευση των ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες»

Στο πλαίσιο της συνεργασίας μας και με την έναρξη της νέας σχολικής χρονιάς 2023-2024, παρατίθενται θέματα που αφορούν την Οργάνωση και Λειτουργία της Παράλληλης Στήριξης στις Σχολικές Μονάδες Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης για το σχολικό έτος 2023-2024. Συγκεκριμένα:

1. Μαθητές/τριες που υποστηρίζονται/μπορούν να υποστηριχθούν από Παράλληλη Στήριξη [ΠΣ]

- **Μαθητές με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.** Στην κατηγορία μαθητών με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες δεν εμπίπτουν οι μαθητές με χαμηλή σχολική επίδοση που συνδέεται αιτιωδώς με εξωγενείς παράγοντες, όπως γλωσσικές ή πολιτισμικές ιδιαιτερότητες. ([Ν. 3699/2008, άρθρο 3](#))
- **Μαθητές με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες μπορούν να φοιτούν:** (α) ..., (β) Σε σχολική τάξη του γενικού σχολείου, με παράλληλη στήριξη-συνεκπαίδευση, από εκπαιδευτικούς ΕΑΕ, όταν αυτό επιβάλλεται από το είδος και το βαθμό των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών. Η

παράλληλη στήριξη παρέχεται σε μαθητές που **μπορούν** με κατάλληλη ατομική υποστήριξη να παρακολουθήσουν το αναλυτικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα της τάξης, ... Την παράλληλη στήριξη εισηγείται αποκλειστικά το οικείο ΚΕΛΔΥ (ΚΕΛΑΣΥ) το οποίο με γραπτή γνωμάτευση του καθορίζει τις ώρες παράλληλης στήριξης κατά περίπτωση. ([Ν. 3699/2008, άρθρο 6, παρ. 1, περ. β](#)) & ([Ν. 2817/ΦΕΚ 78/τ. Α7/14-3-2000, άρθρο 1, παρ. 11](#))

- Η παράλληλη στήριξη-συνεκπαίδευση παρέχεται ως ενισχυτικός και ενταξιακός θεσμός της μαθησιακής διαδικασίας και της παιδαγωγικής πράξης σε μαθητές/μαθήτριες με αναπηρία ή και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες οι οποίοι/ες δύνανται με μαθησιακή υποστήριξη να παρακολουθήσουν το αναλυτικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα της τάξης τους. Στόχος της είναι να επιτευχθεί ο μέγιστος βαθμός αυτονομίας των μαθητών/τριών τόσο σε μαθησιακό όσο και σε ψυχοκοινωνικό επίπεδο για τη μετάβασή τους από την εξατομικευμένη υποστήριξη στην αυτόνομη λειτουργία τους στο πλαίσιο της τάξης. (Εγκύκλιος του ΥΠΑΙΘΑ με αρ. πρωτ. 93506/Δ3/25.8.2023, περ. α)
- Για όλους/όλες τους/τις μαθητές/μαθήτριες που υποστηρίζονται από τον θεσμό της παράλληλης στήριξης-συνεκπαίδευσης υποχρεωτικά:
 - (α) τηρείται ατομικός φάκελος και
 - (β) υλοποιείται Εξατομικευμένο Πρόγραμμα Εκπαίδευσης (Ε.Π.Ε.) (Εγκύκλιος του ΥΠΑΙΘΑ με αρ. πρωτ. 93506/Δ3/25.8.2023, περ. δ)

2. Εκπαιδευτικοί Παράλληλης Στήριξης-Συνεκπαίδευσης

- Ενημερώνονται από τον/τη διευθυντή/τρια του σχολείου σχετικά με τις ανάγκες του/της μαθητή/τριας, για τον/την οποίο/α έχει εγκριθεί παράλληλη στήριξη, λαμβάνοντας υπόψη:
 - (α) την αξιολογική έκθεση - γνωμάτευση του Κ.Ε.Σ.Υ (ΚΕΛΑΣΥ),
 - (β) σχετικές παιδαγωγικές εκθέσεις, καθώς και
 - (γ) άλλες αξιολογήσεις-γνωματεύσεις που πιθανόν υπάρχουν από άλλους φορείς αξιολόγησης. ([Υ.Α. 48275/Δ3/2019/ΦΕΚ 1088/Β/2-4-2019, παρ. 1](#))
- Αξιολογούν τις εκπαιδευτικές δυνατότητες του/ της μαθητή/τριας και συντάσσουν εξατομικευμένο πρόγραμμα εκπαίδευσης (Ε.Π.Ε.) λαμβάνοντας υπόψη τους βασικούς άξονες και τις υποδείξεις του Κ.Ε.Σ.Υ.. ([Υ.Α. 48275/Δ3/2019/ΦΕΚ 1088/Β/2-4-2019, παρ. 1](#))
- Για τη διαμόρφωση του Ε.Π.Ε., καθώς και για κάθε άλλο θέμα που αφορά τη διαδικασία αξιολόγησης και υποστήριξης, τα Κ.Ε.Δ.Α.Σ.Υ. συνεργάζονται υποχρεωτικά με:
 - (α) την Ε.Δ.Υ.,

Στις σχολικές μονάδες, στις οποίες **δεν λειτουργεί Ε.Δ.Υ.**, ως υπεύθυνος επικοινωνίας με το ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. ορίζεται ο/η Διευθυντής/τρια της σχολικής μονάδας, συνεπικουρούμενος/η από εκπαιδευτικό του Τ.Ε. ή άλλον εκπαιδευτικό με εξειδίκευση στην Ε.Α.Ε. ή εκπαιδευτικό παράλληλης στήριξης συνεκπαίδευσης ή μέλος του Ε.Ε.Π. των κλάδων ΠΕ23 ή ΠΕ30 ή τον σύμβουλο σχολικής ζωής της σχολικής μονάδας. Ο υπεύθυνος επικοινωνίας έχει την ευθύνη για τον συντονισμό των αιτημάτων προς το ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. και τη συνολική συνεργασία με αυτό ([Ν. 4823/ΦΕΚ Α 136/3.8.2021, άρθρο 17, παρ. 12](#))

(β) τους γονείς ή κηδεμόνες των μαθητών/τριών ή και τους/τις μαθητές/τριες, μέσω πρωτοκόλλου συνεργασίας.

Η άποψη των γονέων ή κηδεμόνων λαμβάνεται υποχρεωτικά υπόψη για την τελική διαμόρφωση του Ε.Π.Ε. και για την τελική αξιολογική έκθεση. ([Ν.4823/ΦΕΚ Α 136/3.8.2021, άρθρο 54, παρ. 3](#))

- **Υλοποιούν** το εξατομικευμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα (Ε.Π.Ε.) μέσα και έξω από την τάξη και είναι συνολικά υπεύθυνοι για όλες τις δραστηριότητες της σχολικής ζωής (διαλείμματα, επισκέψεις, εκδηλώσεις κ.λπ.) στις οποίες συμμετέχει ο/η μαθητής/τρια ([Υ.Α. 27922/Γ6/ΦΕΚ 449/3.4.2007, παρ. 3/αρ. φύλλου: 9390](#))

Η εκπαίδευση και υποστήριξη των μαθητών/μαθητριών συνολικά, συμπεριλαμβανομένων και όσων έχουν έγκριση παράλληλης στήριξης-συνεκπαίδευσης, αποτελεί ευθύνη του σχολείου ως φορέα και σε καμία περίπτωση δεν σημαίνει ότι ο/η εκπαιδευτικός παράλληλης στήριξης-συνεκπαίδευσης έχει ατομικά το σύνολο αυτής της ευθύνης (Εγκύκλιος του ΥΠΑΙΘΑ με αρ. πρωτ. 93506/Δ3/25.8.2023, περ. ε)

- Για την υλοποίηση του Ε.Π.Ε. συνεργάζονται:

(α) με τον/τη διευθυντή/τρια,

(β) τους/τις υπεύθυνους/ες εκπαιδευτικούς του τμήματος

(γ) τους/τις άλλους/ες εκπαιδευτικούς του σχολείου

για την ενιαία αντιμετώπιση των προβλημάτων του/της συγκεκριμένου/ης μαθητή/τριας. ([Υ.Α. 27922/Γ6/ΦΕΚ 449/3.4.2007, παρ. 2/αρ. φύλλου: 9390](#))

Στην υλοποίηση του Ε.Π.Ε. δύναται να συμμετέχει όλο το εκπαιδευτικό προσωπικό του σχολείου. (Εγκύκλιος του ΥΠΑΙΘΑ με αρ. πρωτ. 93506/Δ3/25.8.2023, περ.δ)

Για την εφαρμογή του ΕΠΕ, τους στόχους και την πορεία υλοποίησής του ενημερώνεται σε τακτική βάση, η οποία ορίζεται από την ομάδα σχεδιασμού, ο/η γονέας/κηδεμόνας του/της μαθητή/μαθήτριας (Εγκύκλιος του ΥΠΑΙΘΑ με αρ. πρωτ. 93506/Δ3/25.8.2023, περ. δ)

Το Ε.Π.Ε. αποτελεί παιδαγωγικό κείμενο δυναμικού και εξελίξιμου χαρακτήρα, το οποίο σχεδιάζεται

και υλοποιείται με συνεργατικές διαδικασίες. Η εφαρμογή του Ε.Π.Ε. και η «εξατομικευμένη υποστήριξη» δεν σημαίνει αποκλειστική διδασκαλία με τη μορφή ένας προς έναν. **Η υποστήριξη με τη μορφή 1:1 υπάρχει δυνατότητα να αποτελεί μόνο μέρος της εφαρμογής του ΕΠΕ, όταν αυτό κρίνεται απαραίτητο από την ομάδα σχεδιασμού του.** Επίσης, ο δυναμικός και εξελίξιμος χαρακτήρας του προγράμματος σημαίνει ότι υπάρχει δυνατότητα να τροποποιούνται, ανάλογα, και οι απαιτούμενες ώρες υποστήριξης, με εισήγηση του ΚΕΔΑΣΥ (Εγκύκλιος του ΥΠΑΙΘΑ με αρ. πρωτ. 93506/Δ3/25.8.2023, περ.δ)

- **Συνεργάζονται** με τα αρμόδια Κ.Ε.Σ.Υ. (ΚΕΔΑΣΥ) στις περιπτώσεις μαθητών/τριών που παρουσιάζουν ιδιαίτερη δυσκολία και προβλήματα προσαρμογής» ([Υ.Α. 48275/Δ3/2019/ΦΕΚ 1088/Β/2-4-2019, παρ. 4](#))
- **Συντάσσουν**, σε συνεργασία με τον/την υπεύθυνο/η εκπαιδευτικό του τμήματος, καθώς και τους/τις εκπαιδευτικούς που διδάσκουν στο τμήμα, το **εβδομαδιαίο πρόγραμμα υποστηρικτικών δραστηριοτήτων** του/της μαθητή/τριας το οποίο υποβάλλεται στον/στην Διευθυντή/ντρια του σχολείου και φυλάσσεται στον **ατομικό φάκελο** του/της μαθητή/τριας». ([Υ.Α. 48275/Δ3/2019/ΦΕΚ 1088/Β/2-4-2019, παρ. 5](#))

Επιπλέον:

- **Ο/Η εκπαιδευτικός ο/η οποίος/α διδάσκει στο τμήμα και ο/η εκπαιδευτικός παράλληλης στήριξης-συνεκπαίδευσης συνεργάζονται συνεχώς υποχρεωτικά** για την ολόπλευρη υποστήριξη των μαθητών/μαθητριών με έγκριση παράλληλης στήριξης-συνεκπαίδευσης, καθώς και του συνόλου των μαθητών του τμήματος. (Εγκύκλιος του ΥΠΑΙΘΑ με αρ. πρωτ. 93506/Δ3/25.8.2023, περ.γ)
- **Ο/Η εκπαιδευτικός ΕΑΕ του θεσμού της παράλληλης στήριξης-συνεκπαίδευσης τοποθετείται** σε σχολείο/α, όχι ως «ατομικός εκπαιδευτικός» μαθητών/τριών, αλλά με σκοπό την ένταξή τους στο σχολικό γίγνεσθαι, σε γνωστικό, κοινωνικό και ψυχοσυναισθηματικό επίπεδο. Ως εκ τούτου, η παρέμβασή του έχει δυνατότητα, σε **σταθερή συνεργασία με τον/τους εκπαιδευτικούς γενικής εκπαίδευσης**, να αναφέρεται στον/στη μαθητή/τρια της παράλληλης στήριξης, στις μικροομάδες της τάξης, καθώς και στο σύνολο της τάξης και του σχολείου, όπως και οι υπόλοιποι εκπαιδευτικοί. (Εγκύκλιος του ΥΠΑΙΘΑ με αρ. πρωτ. 93506/Δ3/25.8.2023, περ.β)
- **Ο/Η εκπαιδευτικός ΕΑΕ του θεσμού της παράλληλης στήριξης-συνεκπαίδευσης συνεργάζεται με τον/την εκπαιδευτικό της τάξης**, ώστε να υπάρχει σύνδεση μεταξύ του κοινού και του εξειδικευμένου προγράμματος ως προς το περιεχόμενο και τον τρόπο υλοποίησής του. Στόχος

παραμένει η πλήρης ένταξη στο σχολικό περιβάλλον.

- Η συνεργασία αφορά:

(α) στις **διδασκαλικές πρακτικές** (τροποποίηση, προσαρμογή, εξατομίκευση, διαφοροποίηση της διδασκαλίας και του διδακτικού αντικειμένου),

(β) στην από κοινού **χρήση**, από τον/την εκπαιδευτικό της παράλληλης στήριξης-συνεκπαίδευσης και της τάξης φοίτησης, της **ίδιας ορολογίας** κατά τη διδασκαλία των διδακτικών αντικειμένων, ώστε να μην δημιουργούνται επιπρόσθετες δυσκολίες στην αποτελεσματική υποστήριξη των μαθητών/τριών, που υποστηρίζονται από εκπαιδευτικό της παράλληλης στήριξης-συνεκπαίδευσης.

(γ) στον **τρόπο αξιολόγησης των μαθητών/τριών**, που υποστηρίζονται από εκπαιδευτικό της παράλληλης στήριξης-συνεκπαίδευσης (ανταλλαγή και από κοινού επιμέλεια εκπαιδευτικού υλικού/τεστ/διαγωνισμάτων, επεξεργασία θεμάτων κλιμακούμενης δυσκολίας με ερωτήσεις κλειστού τύπου κ.ά.).

Επιμορφωτικό Υλικό

[Συνεργατικές Πρακτικές: Συνεργασία μεταξύ Γενικών και Ειδικών Παιδαγωγών](#)

3. Αξιολόγηση μαθητών/τριών που υποστηρίζονται από εκπαιδευτικό της παράλληλης στήριξης-συνεκπαίδευσης

- **Εξετάζονται** ταυτόχρονα με τους/τις μαθητές/τριες της τάξης στην οποία ανήκουν και στα ίδια θέματα (Προφορικές ή γραπτές εξετάσεις) ([Υ.Α. 28722/Γ2/12-03-2010/ ΦΕΚ 276/16-3-2010](#)). **Ωστόσο**, το ΚΕΔΑΣΥ έχει την (1) κατ' αποκλειστικότητα σύνταξη αξιολογικής έκθεσης ... για τις ειδικές ρυθμίσεις, διευθετήσεις ή εύλογες προσαρμογές, όπως η **παροχή περισσότερου χρόνου, η χρήση υποστηρικτικών τεχνολογιών, η παροχή δια ζώσης διευκόλυνσης και η παροχή των θεμάτων σε προσβάσιμη μορφή**, ανάλογα με το είδος αναπηρίας ή τις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και τους περιορισμούς που συνεπάγονται, για την απρόσκοπτη συμμετοχή και (2) την κατ' αποκλειστικότητα λήψη της απόφασης για **αντικατάσταση των γραπτών δοκιμασιών**, ..., με προφορικές ή άλλης μορφής, ως προς τον τρόπο διατύπωσης και το μορφότυπο των θεμάτων, ... ([Ν.4823/ΦΕΚ Α 136/3.8.2021, άρθρο 11, παρ. 3](#)).

- Κατά τις **ολιγόλεπτες, ωριαίες δοκιμασίες** και τις **προαγωγικές και απολυτήριες εξετάσεις**, οι μαθητές του άρθρου αυτού εξετάζονται (προφορικά ή γραπτά):

(α) από τον/την οικείο/α καθηγητή/τρια

(β) ταυτόχρονα με τους/τις μαθητές/τριες της τάξης στην οποία ανήκουν και

(γ) στα ίδια θέματα ([Υ.Α. 28722/Γ2/12-03-2010/ ΦΕΚ 276/16-3-2010](#)).

- Οι γραπτές προαγωγικές και απολυτήριες εξετάσεις διενεργούνται με την ευθύνη του/της Διευθυντή/τριας και του Συλλόγου διδασκόντων σε κάθε Γυμνάσιο. ([ΠΔ 126/ΦΕΚ Α'211/11.11.2016](#))
 - **Τεχνικές αξιολόγησης μαθητών/τριών:** Στις τεχνικές αξιολόγησης περιλαμβάνονται οι γραπτές ή προφορικές εξετάσεις με ερωτήσεις κλειστού ή ανοιχτού τύπου, ο ημιδομημένος δυναμικός διάλογος μεταξύ των συμμετεχόντων στη μαθησιακή διαδικασία, οι συνθετικές δημιουργικές-διερευνητικές εργασίες (σχέδια εργασίας), η συστηματική παρατήρηση, ο φάκελος εργασιών/δελτίο του μαθητή, η αυτοαξιολόγηση του/της μαθητή/τριας ή η αξιολόγηση από τους/τις συμμαθητές/τριές του, ο συνδυασμός διαφορετικών τεχνικών (π.χ. τεστ και προφορική εξέταση) κ.λπ. ([Υ.Α. 21072α/Γ2/2003/ΦΕΚ 303/Β/13-3-2003](#)) & ([ΠΔ 126/ΦΕΚ Α'211/11.11.2016](#))
4. **Ατομικοί Φάκελοι μαθητών/τριών που υποστηρίζονται από εκπαιδευτικό της παράλληλης στήριξης-συνεκπαίδευσης** ([Υ.Α. 27922/Γ6/ΦΕΚ 449/3.4.2007](#))

Περιεχόμενο Ατομικού Φακέλου

- (α) συνοπτικό οικογενειακό και κοινωνικό ιστορικό του μαθητή ([Υ.Α. 27922/Γ6/ΦΕΚ 449/3.4.2007](#))
- (β) γνωματεύσεις και αξιολογήσεις που αφορούν στις εκπαιδευτικές ανάγκες και δυνατότητες του μαθητή ([Υ.Α. 27922/Γ6/ΦΕΚ 449/3.4.2007](#))
- (γ) εισηγήσεις για την κατάρτιση του εξατομικευμένου εκπαιδευτικού προγράμματος ([Υ.Α. 27922/Γ6/ΦΕΚ 449/3.4.2007](#))
- (δ) το ατομικό Εξατομικευμένο Πρόγραμμα Εκπαίδευσης (Ε.Π.Ε.), λαμβάνοντας υπόψη τους βασικούς άξονες αξιολόγησης και τις υποδείξεις του Κ.Ε.Δ.Α.Σ.Υ., που πιθανόν προέκυψαν από τη συνεργασία τους (Εγκύκλιος του ΥΠΑΙΘΑ με αρ. πρωτ. 93506/Δ3/25.8.2023, περ. δ)
- (ε) Το εβδομαδιαίο πρόγραμμα υποστηρικτικών δραστηριοτήτων του/της μαθητή/τριας που συντάζαν σε συνεργασία με τον/την υπεύθυνο/η εκπαιδευτικό του τμήματος και τους/τις εκπαιδευτικούς που διδάσκουν στο τμήμα ([Υ.Α. 48275/Δ3/2019/ΦΕΚ 1088/Β/2-4-2019, παρ. 5](#))
- (στ) Αντίγραφα ενδεικτικού υλικού (π.χ. φωτοτυπίες ενδεικτικών εργασιών του/της μαθητή/τριας με εκπαιδευτικά σχόλια, ανά τακτά χρονικά διαστήματα).
- (ζ) Υλικό που ο/η εκπαιδευτικός της Παράλληλης Στήριξης κρίνει ότι μπορεί να συμπεριληφθεί στον ατομικό φάκελο του/της μαθητή/τριας

- **Φάκελοι Ατομικών Στοιχείων ([Γ6/15894/14-02-2006 ΥΠ.Ε.Π.Θ.](#)):** Για την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού και των προσωπικών του δεδομένων, οι ατομικοί φάκελοι των μαθητών ... οι οποίοι περιέχουν κοινωνικά ιστορικά, γνωματεύσεις, αξιολογήσεις, εκθέσεις τα οποία στοιχεία χαρακτηρίζονται **απόρρητα**, φυλάσσονται σε ασφαλή χώρο από τον/τη διευθυντή/τρια του σχολείου. Εκθέσεις προς τους γονείς/κηδεμόνες δεν αποστέλλονται παρά μόνον μετά από αίτηση τους και διαβιβάζονται μέσω του διευθυντή του σχολείου.
- **Αρχείο Ατομικών φακέλων και πράξεων της Ε.Δ.Υ:** Η διακίνηση των εγγράφων αυτών από τη σχολική μονάδα γίνεται, κατόπιν αιτήματος ή έγγραφης συναίνεσης των γονέων ή κηδεμόνων του μαθητή μόνο υπηρεσιακά και με εμπιστευτικό πρωτόκολλο. ([Υ.Α. 134960 /Δ3/ΦΕΚ 5009/27.10.2021, άρθρο 8, παρ. 2](#))

5. Εξατομικευμένο Πρόγραμμα Εκπαίδευσης (ΕΠΕ)

(α) Σκοπός των Σχολικών Δικτύων Εκπαιδευτικής Υποστήριξης (Σ.Δ.Ε.Υ.) είναι ειδικότερα:

... η υποστήριξη του έργου των Τμημάτων Ένταξης, της παράλληλης στήριξης - συνεκπαίδευσης και των μαθητών στους οποίους εφαρμόζεται κατ' οίκον διδασκαλία και όπου απαιτείται ειδική αγωγή και εκπαίδευση ([Υ.Α.134960 /Δ3/ΦΕΚ 5009/27.10.2021](#))

(β) η Επιτροπή Διεπιστημονικής Υποστήριξης (Ε.Δ.Υ.) ασκεί, σε συνεργασία με το ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ., ιδίως τις εξής αρμοδιότητες ([Ν.4823/ΦΕΚ Α 136/3.8.2021, άρθρο 17, παρ. 5](#)) & ([Υ.Α. 134960 /Δ3/ΦΕΚ 5009/27.10.2021, άρθρο 3](#))

- Διαμορφώνει πρόγραμμα διαφοροποιημένης ή εξατομικευμένης διδασκαλίας για μαθητές με διαπιστωμένη δυσκολία μάθησης και συμπεριφοράς, σε συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς της τάξης, στην οποία φοιτούν (Ν. 4823/21, άρ. 17, παρ. 5, περ. β)

- Έχει την ευθύνη για τη σύνταξη και υλοποίηση βραχυχρόνιου προγράμματος παρέμβασης, εισηγείται και παρακολουθεί την εφαρμογή του Εξατομικευμένου Προγράμματος Εκπαίδευσης (Ε.Π.Ε.) για μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες της σχολικής μονάδας, τους βασικούς άξονες του οποίου εξειδικεύει σε συγκεκριμένους βραχυπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους στόχους, υποστηρίζει και παρακολουθεί την εκπαιδευτική και ψυχοκοινωνική πορεία των μαθητών και ... (Ν. 4823/21, άρ. 17, παρ. 5, περ. ε)

- Έχει την ευθύνη για την εισήγηση και τη διαμόρφωση εξατομικευμένου προγράμματος

εκπαίδευσης και διεπιστημονικής υποστήριξης για τους μαθητές με αναπηρία ή και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες της σχολικής μονάδας, το οποίο επικαιροποιείται ανά τρίμηνο, σε συνεργασία με τους γονείς ή κηδεμόνες του μαθητή ή και τον ίδιο τον μαθητή, όπου αυτό καθίσταται δυνατόν, το οποίο εξειδικεύει σε συγκεκριμένους βραχυπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους στόχους (Υ.Α. 134960 /Δ3/ΦΕΚ 5009/27.10.2021, άρθρο 3, παρ. 1, περ. δ).

- Κατάρτιση του Εξατομικευμένου Προγράμματος Εκπαίδευσης και Διεπιστημονικής Υποστήριξης ([Υ.Α. 134960 /Δ3/ΦΕΚ 5009/27.10.2021, άρθρο 9](#))

Το εξατομικευμένο πρόγραμμα εκπαίδευσης και διεπιστημονικής υποστήριξης καταρτίζεται από την Ε.Δ.Υ. υπογράφεται από όλα τα μέλη της Ε.Δ.Υ., τους συμμετέχοντες στη διδασκαλία και υποστήριξη του μαθητή εκπαιδευτικούς και μέλη του ειδικού εκπαιδευτικού προσωπικού της σχολικής μονάδας, τους γονείς ή κηδεμόνες του μαθητή ή από τον ίδιο τον μαθητή, εφόσον αυτό είναι δυνατόν και σφραγίζεται από το Διευθυντή/ Προϊστάμενο της σχολικής μονάδας και πρόεδρο της Ε.Δ.Υ.

Ο σχεδιασμός του Εξατομικευμένου Προγράμματος Εκπαίδευσης (Ε.Π.Ε.) περιλαμβάνει (άρθρο 4):

- α. Την αρχική διερεύνηση και εκπαιδευτική αξιολόγηση για τις δυνατότητες, τις κλίσεις και τα ενδιαφέροντα του μαθητή καθώς και για τις πιθανές δυσκολίες του στη διδασκαλία και στη μάθηση.
- β. Τη θέσπιση των βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων εκπαιδευτικών και διδακτικών στόχων ανά τομέα παρέμβασης με βάση συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα υλοποίησή τους.
- γ. Τις απαραίτητες προσαρμογές, ειδικές ρυθμίσεις και διαφοροποιήσεις στο αναλυτικό πρόγραμμα, στην οργάνωση του μαθησιακού περιβάλλοντος, στα εκπαιδευτικά μέσα και υλικά ανάλογα με τις εκπαιδευτικές ανάγκες, τις μαθησιακές δυνατότητες, την ηλικία και το ρυθμό εργασίας και μάθησης του μαθητή.
- δ. Τις διαφοροποιημένες διδακτικές στρατηγικές και τεχνικές, περιγραφή του κατάλληλου σχεδιασμού του περιεχομένου των διδακτικών δραστηριοτήτων, την αξιοποίηση εναλλακτικών μορφών αξιολόγησης και την ανατροφοδότηση του μαθητή.
- ε. Την ενδιάμεση διαμορφωτική αξιολόγηση - καταγραφή κριτηρίων και παρακολούθηση της προόδου επίτευξης των τιθέμενων στόχων.
- στ. Την τελική αξιολόγηση του προγράμματος.

- Πρωτόκολλο Συνεργασίας και Επικοινωνίας με τους γονείς ή κηδεμόνες (βλ. [Υ.Α. 134960 /Δ3/ΦΕΚ 5009/27.10.2021, άρθρο 10](#))

- Κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων της και ανάλογα με τους διαθέσιμους ανθρώπινους πόρους, η

Ε.Α.Υ. συνεργάζεται υποχρεωτικά με (Υ.Α. 134960 /Δ3/ΦΕΚ 5009/27.10.2021, άρθρο 3, παρ. 2, περ. α, β, γ, δ, ε):

(α) τους εκπαιδευτικούς του Τμήματος Ένταξης, εάν υφίσταται, ή εκπαιδευτικούς με εξειδίκευση στην Ε.Α.Ε.

(β) τους εκπαιδευτικούς που διδάσκουν στο τμήμα φοίτησης του μαθητή που έχει ανάγκη υποστήριξης

(γ) τον σύμβουλο σχολικής ζωής της σχολικής μονάδας

(δ) τα μέλη του Ε.Ε.Π. οποιασδήποτε ειδικότητας ή Ε.Β.Π. κριθεί απαραίτητο, που υποστηρίζουν τους μαθητές της σχολικής μονάδας ...

(ε) τον Σύμβουλο Εκπαίδευσης Ειδικής Αγωγής και Ενταξιακής Εκπαίδευσης, ο οποίος έχει την παιδαγωγική ευθύνη της σχολικής μονάδας για τα ζητήματα της ενταξιακής εκπαίδευσης,

Επιμορφωτικό Υλικό

- Εφαρμογή του Εξατομικευμένου Εκπαιδευτικού Προγράμματος μαθητών με αναπηρία ή και ειδικές εκπ/κές ανάγκες στο πλαίσιο της ενταξιακής εκπ/σης
- Εξειδικευμένη Εκπαιδευτική Υποστήριξη
- Δειγματικό Εκπαιδευτικό Υλικό για την Εξειδικευμένη Εκπαιδευτική Υποστήριξη
- Οδηγός Εξατομικευμένου Εκπαιδευτικού Προγράμματος για Μαθητές με Μαθησιακές Δυσκολίες
- Εργαλεία παιδαγωγικής αξιολόγησης των μαθητών από τους εκπαιδευτικούς προκειμένου να συντάσσουν το εξατομικευμένο πρόγραμμα εκπαίδευσης
- Οδηγός εξατομικευμένου προγράμματος οικογενειακής υποστήριξης-Οδηγός ΕΕΠ & συμμετοχή/συνεργασία του οικογενειακού περιβάλλοντος.
- Οδηγός εκπαιδευτικού για την ευαισθητοποίηση σε θέματα αποδοχής της αναπηρίας και της διαφορετικότητας και την ανάπτυξη ενταξιακής κουλτούρας στο σχολείο & σε μορφή παρουσίασης
- Οδηγοί ΙΕΠ
- Εκπαίδευση Παιδιών με Ειδικές Μαθησιακές Δυσκολίες
- Κοινωνικές Ιστορίες

6. Διαφοροποιημένη Διδασκαλία (Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής)

Διαφοροποίηση της διδασκαλίας είναι η προσαρμογή της με τρόπο, ώστε να ανταποκρίνεται σε **εξατομικευμένες** εκπαιδευτικές ανάγκες. Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να διαφοροποιήσει:

- το περιεχόμενο του μαθήματος (π.χ. επιλέγει τις βασικές έννοιες ενός κεφαλαίου και τις ενσωματώνει σε ένα βιωματικό εργαστήριο για να αποδώσει ένα μεγάλο κείμενο, εστιάζει στην ενδυματολογική κουλτούρα για να εντυπώσει μια ιστορική περίοδο, επιλέγει μια φράση για να ...)
- τη διαδικασία της διδασκαλίας (π.χ. σε συνδιδασκαλία και δίγλωσση επικοινωνία όταν υπάρχει

μαθητής που μαθαίνει μέσω ΕΝΓ, εφαρμόζει τη μέθοδο της αντεστραμμένης τάξης, παρουσιάζει ένα πρόβλημα για να ανακαλύψουν την προς διδασκαλία δεξιότητα, οργανώνει περιπάτους, συνεντεύξεις, αλλάζει ρόλους, μετακινείται στην αίθουσα εκδηλώσεων, δημιουργεί συνθήκες για αλληλοδιδασκτική

- τα προϊόντα ή το αποτέλεσμα (π.χ. γραπτό κείμενο, συμπλήρωση ερωτήσεων, παρουσίαση με ppt)
- το περιβάλλον μάθησης (π.χ. αναδιάταξη του ημερήσιου ή εβδομαδιαίου προγράμματος, εργαστηριακές συνεργασίες με άλλες σχολικές ομάδες, η τάξη σε σταθμούς εργασίας)

Σε κάθε περίπτωση, απαιτείται συνεχής παρατήρηση και αξιολόγηση, καθώς και ευελιξία του σχολικού συστήματος, ώστε να λαμβάνονται και να εφαρμόζονται οι κατάλληλες παιδαγωγικές αποφάσεις και να διασφαλίζεται η επιτυχία για όλα τα παιδιά.

1. [Νέο Σχολείο-Οδηγός Διαφοροποιημένης Παιδαγωγικής](#)
2. [Διαφοροποίηση για τις μαθησιακές δυσκολίες](#)
 - 2.1. [Μαθησιακές Δυσκολίες. Βασικές Έννοιες και Χαρακτηριστικά](#)
 - 2.2. [Εφαρμογές Διδακτικής Αξιολόγησης και Μαθησιακές Δυσκολίες](#)
 - 2.3. [Διδακτικές Προσεγγίσεις και Πρακτικές για Μαθητές με Μαθησιακές Δυσκολίες](#)
3. [Διαφοροποίηση ανά Αναπηρία](#)
4. [Πολυμεσικό Υλικό-Προσαρμοσμένα Σχολικά Βιβλία](#)

Παρακαλούμε όπως ενημερωθούν:

- οι εκπαιδευτικοί της **Παράλληλης Στήριξης [ΠΣ]** των σχολικών μονάδων **ενυπόγραφα**
- οι εκπαιδευτικοί των σχολικών μονάδων
- μέλη της ΕΔΥ των σχολικών μονάδων

Εσωτερική Διανομή:

1. Διευθυντής Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ανατολικής Θεσσαλονίκης
2. Γραμματεία Συμβούλων Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ανατολικής Θεσσαλονίκης

Η Σύμβουλος Ειδικής Αγωγής
και Ενταξιακής Εκπαίδευσης

Σωτηρία Α. Καρολίδου